

INTERNASJONAL STRATEGI FOR OPPLAND 2017-2021

Innledning

I mange tiår har det vært svært gode tider i Norge. Men utviklingen de siste årene har vist at Norge nå står overfor en kanskje like stor omveltning som da vi fant oljen på 70-tallet. Bortfall av oljeinntekter og en rivende teknologisk utvikling gjør at samfunnet nå står ved et veiskille.

Det er tid for å tenke nytt. Hva skal man leve av etter oljen? Hvordan skal framtida formes? Svarene på dette finner vi delvis selv, i egen region. Men vi trenger også impulser utenfra, fra miljøer som tenker annerledes enn oss. Da må man se utover regionale og nasjonale grenser. For å bli gode, må man samarbeide med de beste, enten de befinner seg i Alta eller Ankara, Vågå eller Vancouver.

Verden er liten. Gjør din verden litt større.

Formål

Internasjonalt samarbeid gir et mangfoldig og inkluderende samfunn med bærekraftig vekst og utvikling. Samarbeid på tvers av landegrenser gir nyttig kunnskap, ideer og inspirasjon, nettverk og internasjonale utviklingsmidler som gir økt kvalitet på nærings- og samfunnsutviklingen.

Nasjonale og regionale føringer

I Stortingsmeldingen "Ta heile Norge i bruk" slås det fast at fylkeskommunene har en viktig rolle i å sikre en god kobling til andre regionale, nasjonale og internasjonale program:

*Internasjonalt samarbeid løser felles utfordringer og medvirker til læring, kompetanseutvikling, erfaringsutveksling, nettverksbygging og politikkutforming.*¹

Videre er Regional planstrategi fylkeskommunens øverste politiske styringsdokument. I regional planstrategi for Oppland fylkeskommune slås det fast at fylkeskommunens rolle som regional samfunnsutvikler handler om å gi strategisk retning, mobilisere aktører og samordne ressurser for å nå vedtatte målsettinger. Internasjonal strategi skal bidra til å realisere målene som er satt i planstrategien. Planstrategien peker ut tre prioriterte politikkområder i Oppland i perioden fram mot 2020: *næringsutvikling, kompetanse og samferdsel.*

Med basis i regional planstrategi er tre tema valgt for internasjonal strategi:

1. Næringsutvikling og innovasjon
2. Forskning og utdanning
3. Samferdsel

---

¹ Meld. St. 13 (2012-2013) *Ta heile Noreg i bruk*, s. 74

Hva skal til for å lykkes

Hvordan kan Oppland bli gode på å utnytte mulighetene som ligger i internasjonalisering? Stikkord er struktur og kultur. Ved å øke bevisstheten og styrke kunnskapen om mulighetene som ligger i internasjonalt samarbeid, vil man også kunne utløse potensialet. Videre er det viktig å:

- Synliggjøre og utnytte allerede eksisterende samarbeid
- Bevisstgjøre og mobilisere til aktiv deltakelse i internasjonalt arbeid
- Befeste Oppland som arena for internasjonalt arbeid
- Vektlegge internasjonal kompetanse ved rekruttering
- Identifisere og ta i bruk eksterne finansieringsmuligheter

For å legge til rette for best mulig styring og samordning av fylkeskommunens internasjonale engasjement, kreves det bred forankring både administrativt og politisk. Det betyr blant annet at man må sikre administrativ tilrettelegging og oppfølging av politisk deltakelse på internasjonale arenaer.

Det er viktig å anerkjenne at internasjonalt arbeid er langsiktig arbeid. Det tar tid å bygge opp den kompetansen, nettverk, strukturer og kulturell forståelse som er nødvendig for å lykkes. I mange tilfeller vil det ta tid før man ser de positive effektene. Men når de kommer, er de store.

Organisasjoner og nettverk

Internasjonale samarbeidsmuligheter oppstår ikke av seg selv. Ved å delta i internasjonale nettverk og organisasjoner får man bistand i å finne partnere til prosjekter, utvikling av prosjekter og mulighet for politikkpåvirkning overfor både nasjonale myndigheter og EU-systemet.

Oppland fylkeskommune skal bruke disse organisasjonene der det er formålstjenlig som et middel til å nå målene for internasjonalt arbeid.

Oppland er medlem av tre internasjonale organisasjoner, samt to norske samordningsorganisasjoner.

Assembly of European Regions (AER)

[AER](#) er det største uavhengige nettverket for regioner i Europa, med 178 medlemmer fra 35 land. AER ivaretar regionenes interesse i Europa og påvirker regionalpolitikken gjennom lobbyvirksomhet mot EU-systemet innen aktuelle temaer. AER har tre komiteer som jobber med tre hovedtema; økonomi og regionalpolitikk, sosial politikk og folkehelse, og kultur, utdanning og ungdom.

Gjennom deltakelse i organisasjonens komiteer og arbeidsgrupper, har Oppland tilgang til partnere fra hele Europa, noe som gir konkrete prosjektmuligheter innenfor eksempelvis bioøkonomi.

Fra 2016 har Oppland presidenten i ungdomsnettverket i AER, en posisjon som kan holdes i inntil tre år.

Euromontana

[Euromontana](#) er en europeisk tverrsektoriell organisasjon for samarbeid og utvikling av fjellområdene i 20 land. Euromontanans målsetting er å forbedre levekår og livsgrunnlag for innbyggerne i Europas fjellområder og påvirke fjellområdenes interesse gjennom lobbyvirksomhet mot EU-systemet.

Oppland ønsker å bruke Euromontana til å påvirke fjellregionpolitikken gjennom aktiv deltagelse, finne partnere til prosjekter knyttet til utvikling av fjellregionene, samt kompetanseutvikling gjennom hospitering på kontoret i Brussel.

BSSSC - Baltic Sea States Subregional Co-operation

[BSSSC](#) er en politisk nettverksorganisasjon for regionene i de 10 landene rundt Østersjøen. BSSSC har hovedfokus rettet mot regionalpolitikk, transport og infrastruktur, maritim politikk, energi og klima, kultur og regional identitet og den nordlige dimensjon.

Fra 2017 overtok Østlandssamarbeidet formannskapet i BSSSC for en toårs periode. Oppland ønsker å bruke BSSSC primært til å delta i ungdomsnettverket og finne partnere til prosjekter innen Østersjøprogrammet, primært innen klima og energi.

Medlemskap i internasjonale organisasjoner bør til enhver tid evalueres og vurderes med tanke på om de er hensiktsmessige for måloppnåelse.

Osloregionens europakontor

[Osloregionens europakontor](#) (ORE) er en organisasjon med 21 kommuner, fylkeskommuner og høyskoler på Østlandet.

Kontorets strategiske mål er å knytte Osloregionen nærmere Europa, utløse muligheter for innovasjon, regional utvikling og verdiskaping hos medlemmene, og å styrke medlemmene i europeiske prosesser.

Organisasjonen har kontorer i Brussel og Oslo. **Østlandssamarbeidet**

[Østlandssamarbeidet](#) er en nettverksorganisasjon som består av de åtte fylkeskommunene på Østlandet. Hovedoppgaver er påvirkning av regionalpolitikken i Europa og deltakelse i internasjonale utviklingsprogram og prosjekter som er til nytte for regionen.

Østlandssamarbeidet bidrar med politikkovertaking, deltakelse i felles høringer, og å påvirke og fremme medlemmenes interesser innenfor prioriterte områder. Østlandssamarbeidet har sekretariatsfunksjon for fylkeskommunenes deltagelse i AER, BSSSC og samarbeidet med Schleswig-Holstein.

Ungdomsnettverket Østsam Ung er en arena for læring, erfaringsutveksling, nettverksbygging og internasjonalisering.

EU og EØS-finansieringsordninger

1. EUs sektorprogrammer

[EUs tematiske tilskuddsordninger](#), også kalt sektorprogrammene, er et virkemiddel for å nå de målene som er satt i Europa 2020-strategien. Her er *smart vekst*, *grønn vekst* og *inkluderende vekst* hovedmålene. For Oppland er det forsknings- og innovasjonsprogrammet [Horisont2020](#), kunst og kulturprogrammet [Creative Europe](#), og programmet for ungdom, utdanning og sport, [Erasmus+](#) som er av særlig relevans.

2. Interreg

[Interreg-programmene](#) er en del av EUs regionalpolitikk. Formålet er å bidra til økt integrasjon og territoriell samhörighet i Europa.

I Oppland er det Norge-Sverige programmet, Nordsjøprogrammet og Østersjøprogrammet som har størst prioritet.

3. EØS-midlene

[EØS-midlene](#) skal bidra til sosial og økonomisk utjevning i EØS-området. I forhandlinger med mottakerlandene øremerkes støtten til fond og programmer med klare mål og krav til resultater. Etter åpne utlysninger fordeler fondene og programmene støtte til enkeltprosjekter.

Støtten er konsentrert til sektorer som både er sentrale for utviklingen i mottakerlandene, og hvor det samtidig er potensial og interesse for samarbeid med Norge.

I tillegg ligger det ordninger under [Nordplus](#) og [Nordisk Kulturfond](#).

Mål og strategier for Oppland 2016-2020

1. NÆRINGSUTVIKLING OG INNOVASJON

Oppland har som ambisjon å være et grønt, innovativt, framtidsrettet og næringsvennlig fylke. For å få til dette, må man samarbeide med de beste innen sine felt, uansett hvor de måtte befinne seg.

I Mjøsregionen finnes Europas mest interessante fagmiljøer innen informasjons- og cybersikkerhet. Måltrettet bygget opp i tett samarbeid mellom academia, næringsliv og forsvar gjennom snart 20 år. I dag samarbeider disse aktørene slik at erfaringer fra næringslivet og forsvarssektoren har kort vei inn i academia. Dette forkorter utviklingen av nye løsninger og gir næringslivet og offentlig sektor tidsriktig kunnskap, hurtigere. IKT vil være en av de viktigste og største vekstnæringene framover, og her har Oppland et klart fortrinn, som vi må bygge videre på. Gjennom et nasjonalt kompetansesamarbeid kan vi tiltrekke oss samarbeidspartnere og næringsliv nasjonalt og internasjonalt. For å utnytte en regions potensiale trenger man en metodikk. **Smart Spesialisering** er en slik metode. Kort fortalt, referer begrepet smart spesialisering til *innovasjonsstrategier for økonomisk vekst med utgangspunkt i regionale styrkeområder og komparative fortrinn*². Utvikling av en slik strategi er en betingelse for å få tilgang til EU-midler.

Oppland har unike mat-, natur- og kulturkvaliteter. Dette er fortrinn innenfor næringsutvikling, spesielt reiselivet. Oppland har forutsetninger for å jobbe utviklingsrettet gjennom internasjonalt samarbeid på kulturområdet. Fylket har sterke fagmiljøer innen audiovisuelle uttrykk, arrangement, kulturarv, litteratur og musikk. De mange festivalene og arrangementene gir viktige bidrag i både nærings- og profileringsarbeidet for fylket.

---

² Hva er smart spesialisering? Prosjektnotat Nordlandsforskning og SINTEF, 31.08.2016.

Internasjonale partnere gir tilgang til nye markeder. For eksempel er Kina verdens nest største økonomi, som nylig har gjenopprettet dialogen med Norge. Som arrangør av vinter-OL i Beijing i 2022, har kinesiske myndigheter vedtatt å få minst 300 millioner kinesere til å bli interessert i vintersport. Dette åpner for store muligheter for utstyrsprodusenter, tekstil- og treindustri. Vår region har også en unik kompetanse innen store sportsarrangementer og arenautvikling. Slik besitter vi både den kompetansen og de produktene Kina etterspør.

MÅL NÆRINGSLIV OG INNOVASJON:

Internasjonalt arbeid skal resultere i flere kontakter og internasjonale partnere for å øke innovasjonsevnen og markedstilgangen for næringslivet i Oppland, slik at de kan ta ut sitt fulle potensiale.

Strategier:

- Fasilitere partnerskap mellom næringsliv, offentlige institusjoner og akademia
- Anvende smart spesialisering i utformingen av regionale planer
- Bruke kultur for å videreutvikle Oppland som vertskapsfylke og internasjonal møteplass
- Støtte opp under en bred satsing mot eksisterende og nye markeder, eksempelvis Kina
- Videreutvikle næringsklynger med internasjonalt potensiale, for eksempel innen cyber- og informasjonssikkerhet for å sikre en nasjonal og internasjonal posisjon
- Forsterke regionens nasjonale og internasjonale posisjon innen film, tv og spill
- Tydelig satsing på arrangement og arrangementskompetanse

2. FORSKNING OG UTDANNING

Arbeidsmarkedet står i dag overfor store endringer. Globalisering, ny teknologi og stadig endringer i konjunktorene gjør at de som utdannes i dag har helt andre problemstillinger som må løses enn dagens arbeidstakere. *Jobbsøkere* erstattes av *jobbskapere*. En stor andel av framtidens jobber er ikke oppfunnet ennå.³ Hvordan skal samfunnet forholde seg til det? Hva slags kompetanse trenger man i framtiden? Hva slags egenskaper må fremmes? Dette er spørsmål som det er vanskelig å svare på. Det som derimot er sikkert, er at man i framtiden trenger arbeidstakere som forholder seg til raske endringer, som er fleksible og som evner å tenke kreativt. Da må man også se på utdanningsløpet. Er elevene rustet for den virkeligheten som møter dem etter endt skoleløp?

Don't limit a child to your own learning, for he was born in another time –Rabindranath Tagore

Planstrategien peker på potensialet for tettere samarbeid mellom næringsliv og videregående opplæring for å sikre samsvar mellom samfunnets behov og utdanningstilbud med tanke på yrkesfag.

---

³ Washington Post: What we can do for the next generation. Eric A. Spiegel, February 7, 2014, https://www.washingtonpost.com/business/capitalbusiness/what-we-can-do-for-the-next-generation/2014/02/07/b139e206-8cfb-11e3-833c-33098f9e5267_story.html

Internasjonalt servicekontor på Gjøvik har gjennom mange år gitt lærlinger muligheten til å ta deler av sin utdanning i Europa. Dette gir elevene ved yrkesfagene en unik kompetanse i tillegg til det fagspesifikke. Læringsbedrifter i Oppland får slik sett en tilleggskompetanse inn i bedriften gjennom disse elevene.

Det er også viktig å legge til rette for at elever på de studieforbereende utdanningsprogrammene får muligheten til å delta i samarbeidsprosjekter med elever fra andre land. Det styrker elevenes språkferdigheter, øker kulturforståelsen og bidrar til større global bevissthet.

Innlandet har gått sammen om å danne et EU-nettverk for å fremme søknader til Horisont2020, som er verdens største forsknings- og innovasjonsprogram. Nettverket består av de tre høgskolene, to kunnskapsparken, Oppland og Hedmark fylkeskommuner og Tretorget AS.

MÅL FORSKNING OG UTDANNING:

Internasjonalt arbeid skal resultere i bærekraftig entreprenørskap, kulturforståelse, toleranse og språkforståelse. Samarbeid med universiteter, høgskoler og skoler i andre land skal føre til økt kompetanse innen blant annet klima og fornybar energi i et globalt perspektiv. Vi skal utdanne verdensborgere.

STRATEGIER:

- Bidra til at flest mulig elever i den videregående skolen minst en gang i utdanningsløpet får muligheten til å delta i internasjonale prosjekt. Være en aktiv partner i EU-nettverk Innlandet for å fremme søknader til forsknings- og innovasjonsprogrammet Horisont2020
- Løfte yrkesfagene gjennom flere mobilitetsprosjekter for lærlinger, elever, lærere og instruktører i bedrifter.
- Heve kompetansen for å stimulere til flere Erasmus+ prosjekter og andre internasjonale utvekslinger

3. SAMFERDSEL

I regional planstrategi pekes det på at Oppland i stor grad er et transittfylke både for personer og gods på veg og bane. Videre har vi lite kompakte byer, som medfører mye transport og dermed for mye klimagassutslipp og lokal forurensing.

Ettersom Oppland fylkeskommune har vedtatt å være klimanøytrale innen 2025, må det tas i bruk alle verktøy for å redusere utslippene. Fylkeskommunens medlemskap i Compact of States and Regions er et ledd i dette. Her rapporteres utslipp år for år, og gjør det dermed mulig å se hvordan man ligger an til enhver tid.

Klimautslipp er en global utfordring som må løses lokalt. Det er mye å hente på å utforske alternative drivstoff på busser.

MÅL SAMFERDSEL

Internasjonalt arbeid skal resultere i redusert klimabelastning og økt andel kollektivtransport.

STRATEGIER:

- Utvikle kompetanse og gode løsninger knyttet til kollektivtransport, herunder bestillingstransport, trafiksikkerhet, miljøvennlige transportordninger og samarbeid med statlige myndigheter, kommuner og reiseliv.
- Søke samarbeid for å utvikle kompetanse innen null- eller lavutslippsteknologi for fylkeskommunens kollektivtransport.
- Utvikle kompetanse ved å innhente og anvende kunnskap om digitalisering og ITS (intelligent transportsystem).
- Utvikle kompetanse og gode løsninger for materialvalg og transport knyttet utbygging, drift og vedlikehold av fylkesveger.
- Gjennom erfaringsutveksling om byutvikling og miljøvennlige transportløsninger utvikle og ta i bruk kunnskap om mer samordnet areal- og transportplanlegging for å skape gode løsninger for framtida.